

Sverige behöver ett klimatmål för skogen

Ska klara Parisavtalets mål och lyckas begränsa den globala temperaturökningen till 2, helst 1,5 grad, räcker det inte med att få stopp på utsläppen. Vi måste dessutom så snart som möjligt uppnå ”negativa utsläpp”, och börja dränera atmosfären på koldioxid.

Det kan ske genom att bygga mera i trä eller genom att lagra koldioxid i berggrunden (CCS), men den stora potentialen, framför allt på kort sikt, finns i våra skogar.

I sin långsiktiga klimatstrategi för ett klimatneutralt EU konstaterar kommissionen: *”Att bibehålla och förstärka den naturliga kolsänka som utgörs av skogar, mark och jordbruksområden och kustnära våtmarker är avgörande för att strategin ska bli framgångsrik.”*

I det svenska, klimatpolitiska ramverket finns tydliga mål för hur utsläppen ska minska. Någon plan för hur inlagringen av koldioxid ska öka finns däremot inte.

Det duger inte. Det klimatpolitiska ramverket behöver kompletteras med ett klimatmål även för skogen.

Möjligheterna att lagra in koldioxid i skogen är enorma och går att utnyttja utan att behöva minska virkesuttaget jämfört med nuläget. Trots rekordstort virkesuttag har virkesförrådet det senaste decenniet årligen ökat med motsvarande över 40 miljoner ton koldioxid per år.

För några år sedan bedömde Skogsstyrelsen hur virkesförråden i den svenska skogen väntas utvecklas de kommande 100 åren. Fyra scenarier testades. Utgångsläge var 2010 då förrådet av levande virke i den svenska skogen beräknas ha uppgått till drygt 3 miljarder kubikmeter (m^3_{sk} = skogskubikmeter). Oavsett scenario pekade Skogsstyrelsens kurvor uppåt och landade 2100 på mellan 3,7 och 5 miljarder m^3_{sk} , en ökning med 25-65 procent. Den högre nivån skulle vi kunna nå även om vi – liksom de senaste decennierna – fortsätter att ta ut 90 procent av tillväxten.

Varje ytterligare m^3_{sk} levande ved beräknas motsvara en inlagring av 1,375 ton koldioxid. För varje miljard m^3_{sk} virkesförrådet ökar, dräneras därmed atmosfären på knappt 1,5 miljarder ton koldioxid, 30 års svenska utsläpp på dagens nivå.

Ett lämpligt klimatpolitiskt mål för det svenska skogslandskapet skulle kunna utgå från Skogsstyrelsens beräkningar, och sikta på att till 2030 öka virkesförrådet i den svenska skogen till minst 3,5 miljarder m^3_{sk} , 2050 minst 4 miljarder m^3_{sk} och 2100 minst 5 miljarder m^3_{sk} .

Som framgått skulle en sådan inriktning inte hota möjligheterna att fortsatt öka virkesuttagen, och den skulle dessutom göra det lättare att klara målet om att säkra skogarnas biologiska mångfald.

Den viktigaste invändningen är att skogens träd naturligtvis inte, var för sig, utgör något stabilt kollager. Trädens cellulosa kommer förr eller senare att brytas ned och åter bli koldioxid och vatten – det går inte att lagra in hur mycket kol som helst. En del av tillväxten lär dessutom komma att neutraliseras av bränder, stormar, översvämningar och insektsangrepp.

Samtidigt gäller det att ha sinne för proportioner. Koldioxidavgången vid den stora branden i Västmanland 2014 beräknas ha uppgått till 0,5 miljoner ton, vilket minskade nettoinlagringen av kol i det svenska landskapet detta år med en procent.

En del risker går dessutom hyfsat enkelt att hantera, t.ex. genom att öka andelen lövträd eller, genom att minska älg- och kronhjortsstammarna så att andelen (brandtålig) tall kan ökas på (den mera brandkänsliga) granens bekostnad.

En vanlig invändning är att ett minskat virkesuttag skulle tvinga fram en ökad användning av fossila bränslen. Spontant förefaller det ju logiskt att utsläppen minskar om fossila bränslen ersätts av bioenergi, eller trä ersätter stål och betong för byggnadsändamål.

Haken är att dessa samband inte gäller för verksamheter som omfattas av EUs utsläppshandel, däribland cement- och ståltillverkning och större energianläggningar.

Hur stora de totala framtida utsläppen från verksamheter inom utsläppshandeln kan bli är fastslaget i direktivet om utsläppshandel, och påverkas därför i princip inte av i vilken utsträckning ved ersätter fossila bränslen, cement och stål - eller för den delen i vilken mån vi bygger ut vindkraften, stänger kärnkraftverk etc. (Under de närmaste åren gäller delvis andra villkor, kopplat till den s.k. marknadsstabilitetsreserven, MSR, men denna effekt är temporär och begränsad.)

Nyligen överlämnade den klimatpolitiska vägvalsutredningen sitt betänkande till regeringen. . Uppgiften var att *"föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045"*. Med tanke på den svenska skogens potential att leverera negativa utsläpp kunde man ha förväntat sig att utredningen skulle ha gett stort utrymme åt skogen.

Utredaren, tidigare statssekreteraren (C) vid miljödepartementet Åsa-Britt Karlsson, föreslår att 100 000 hektar utdikad skogsmark ska återvätas, men i övrigt är det tomt på förslag om skogen.

En första åtgärd borde vara att komplettera det klimatpolitiska ramverket med ett mål även för inlagringen av kol, enklast formulerat som ett mål för hur virkesförrådet i det svenska skogslandskapet ska öka.

Givetvis bör ett motsvarande mål införas även i EUs klimatpolitik. Att återbeskoga Sydeuropa vore en välgärning som skulle gå långt utöver klimatnyttan.

Magnus Nilsson, miljökonsult och forskare